

Конституційний суд України
01033 Україна м. Київ, вул. Жилинська, 14

Товариство з обмеженою відповідальністю
«Лізингова компанія «ВАШ АВТО»

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

про офіційне тлумачення положень ч. 1 статті 2 та ч. 1 статті 6 ЗУ «Про фінансовий лізинг», ч. 2 статті 799 параграфу 5 «Найм (оренда) транспортного засобу» та ч. 2 статті 806 параграфу 6 «Лізинг» глави 58 «Найм (оренда)» Цивільного кодексу України

Керуючись п. 2 ст. 150 Конституції України, п. 4 ст. 13, 42, 43, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

Просимо Конституційний Суд України:

Надати офіційне тлумачення положень частини 1 статті 2 та частини 1 ст. 6 Закону України «Про фінансовий лізинг», а також частини 2 ст. 799 параграфу 5 «Найм (оренда) транспортного засобу» та частина 2 ст. 806 параграфу 6 «Лізинг» глави 58 «Найм (оренда) Цивільного кодексу України, щодо нотаріального посвідчення договорів фінансового лізингу з фізичними особами. А саме:

Стаття 6 частина 1 Закону України «Про фінансовий лізинг». Договір лізингу

1. Договір лізингу має бути укладений у письмовій формі.

Стаття 2 частина 1 Закону України «Про фінансовий лізинг». Законодавство про фінансовий лізинг

1. Відносини, що виникають у зв'язку з договором фінансового лізингу, регулюються положеннями Цивільного кодексу України про лізинг, найм (оренду), купівлю-продаж, поставку з урахуванням особливостей, що встановлюються цим Законом.

Стаття 806 частина 2 параграфу 6 глави 58 Цивільного кодексу України. Договір лізингу

2. До договору лізингу застосовуються загальні положення про найм (оренду) з урахуванням особливостей, встановлених цим параграфом та законом.

До відносин, пов'язаних з лізингом, застосовуються загальні положення про купівлю-продаж та положення про договір поставки, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 799 частина 2 параграфу 5 глави 58 Цивільного кодексу України. Форма договору найму транспортного засобу

2. Договір найму транспортного засобу за участю фізичної особи підлягає нотаріальному посвідченню.

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні:

Офіційне тлумачення вищезазначених норм Закону є необхідним в зв'язку з наявністю неоднозначної судової практики щодо обов'язковості нотаріального посвідчення договорів фінансового лізингу, зокрема неоднозначної судової практики Верховного Суду України, що вважаємо порушує конституційні права та свободи Товариства щодо свободи договору та свободи підприємницької діяльності.

В одному випадку Верховним Судом України в ухвалі від 02.11.2015 року по цивільній справі № 6-2606ц15 було підтримано правову позицію Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ та зазначено, що нотаріальне посвідчення договору фінансового лізингу в силу положень Закону України «Про фінансовий лізинг» та параграфу 6 глави 58 Цивільного кодексу України, не є обов'язковим.

В іншому випадку Верховним Судом України в постанові від 16.12.2015 року по цивільній справі № 6-2766цс15 зазначає, що оскільки правовідносини, що виникають з договорів фінансового лізингу, що за своєю правовою природою є змішаним договором та містить елементи договору оренди (найми) та договору купівлі-продажу транспортну засобу, в зв'язку з чим, на дані правовідносини поширюються норми статті 799 Цивільного кодексу України, відповідно до якої встановлено обов'язкове нотаріальне посвідчення для договорів найму (оренди) транспортного засобу за участю фізичної особи.

Таким чином, вважаємо, що права Товариства, а також права інших юридичних осіб, що займаються на території України господарською діяльністю з надання послуг з фінансового лізингу, істотно порушені.

Вважаємо, що нормами спеціального законодавства, що регулюють конкретний вид правочину, не передбачено нотаріального посвідчення правочинів лізингу. Нотаріальне посвідчення правочинів передбачено лише для договорів оренди, що укладаються з фізичними особами, проте така норма законодавства являється загальною для договорів фінансового лізингу, а тому може бути застосована лише з урахуванням норм спеціального законодавства.

Крім того, істотним порушенням в зв'язку з неправильним трактуванням норми ст. 799 Цивільного кодексу України є те, що судами загальної юрисдикції не прийнято до уваги, що для посвідчення в нотаріальному порядку договору оренди транспортного засобу, сам транспортний засіб наявний у момент такого укладення. У випадку укладення правочину з фінансового лізингу, транспортний засіб у лізингодавця взагалі відсутній, оскільки чинним законодавством України передбачено придбання такого після виконання лізингоодержувачем певних умов договору.

Відповідно до ч. 2 ст. 1 ЗУ «Про фінансовий лізинг» *За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі).*

Відповідно до ч. 1 ст. 806 ЦК України *За договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуте ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов (непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі).*

Відповідно до Наказу Міністерства юстиції України від 22.02.2012 року № 296/5 про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, яким передбачено, що Договори лізингу транспортних засобів за участю фізичної особи посвідчуються нотаріусами з дотриманням загальних правил посвідчення договорів найму (оренди) та з урахуванням особливостей, установлених Цивільним кодексом України та Законом України „Про фінансовий лізинг” (п. 3.12 Глави 5 Порядку).

Відповідно до п. 3.7. Глави 5 даного Порядку *При посвідченні договору найму (оренди) або позички транспортного засобу нотаріус вимагає для огляду документ про реєстрацію транспортного засобу за фізичною чи юридичною особою (свідоцтво про реєстрацію, технічний паспорт тощо), а у випадку, коли транспортний засіб не підлягає реєстрації або коли реєстраційне посвідчення не є свідченням права власності на транспортний засіб, - документ, що підтверджує набуття наймодавцем права власності на нього (договори тощо).*

Отже, враховуючи, що нормами спеціального законодавства України, що регулюють відносини лізингу не передбачено взагалі обов'язковості нотаріального посвідчення правочинів, та зважаючи, що спеціальним законодавством передбачено такий вид правочинів, як фінансовий непрямий лізинг, в зв'язку з чим транспортний засіб відсутній у момент укладення правочину, посвідчити договір лізингу взагалі не є можливим. Наявна неоднозначна судова практика з даного приводу, щодо застосування до правочинів лізингу нотаріального посвідчення, ставить під загрозу цілий сегмент господарської діяльності, та істотно порушує основні принципи цивільного законодавства, а саме свободу договору та свободу підприємницької діяльності. В зв'язку з чим, вважаємо, що по даному питанню необхідне офіційне тлумачення.

Відповідно до ч. 1 п. 3, 4 ст. 3 Цивільного кодексу України *Загальними засадами цивільного законодавства є:*

- 3) свобода договору;*
- 4) свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом;*

Офіційного тлумачення також потребує поділ відповідних норм чинного законодавства на спеціальні та загальні норми, які безпосередньо поширюються на даний вид правочину, а саме правочини лізингу.

Виходячи з характеру правочинів фінансового лізингу вони безпосередньо врегульовані спеціальним Законом України «Про фінансовий лізинг» та в силу ст. 6 даного Закону договір фінансового лізингу має бути укладений у простій письмовій формі. Виходячи з аналізу зазначених норм матеріального права, законодавцем встановлено переважну дію спеціальної норми права при укладенні договору як фінансового лізингу, так і договорів лізингу, передбачених ст. 806 ЦК України, якою безпосередньо і врегульовано правові підстави та вимоги при укладенні договору фінансового лізингу. Проте, оскільки такий договір містить елементи договорів найму, купівлі-продажу, поставки, то законодавець визначив, що правовідносини в сфері лізингу регулюються також з врахуванням загальних положень про оренду майна, купівлю-продаж, поставку, а не з врахуванням інших спеціальних норм, якими врегульовано питання укладення інших видів договорів одного типу договору (глава 58 Розділу III книги п'ятої ЦК України).

Так, договір лізингу і договір найму транспортного засобу з фізичною особою є різними видами одного типу договору - договору найму, а тому до договору найму транспортного засобу не можуть бути застосовані положення про лізинг, як і до договору лізингу не можуть бути застосовані положення про договір найму транспортного засобу,

хоча до кожного із зазначених договорів підлягають застосуванню загальні положення про найм, параграф 1 глави 58 ЦК України.

Враховуючи, що правовідносини, що пов'язані з лізингом, врегульовано спеціальними нормами права, які в силу закону підлягають обов'язковому застосуванню з врахуванням лише загальних положень за типами договорів купівлі-продажу, найму (оренди) та прокату, якими не передбачено обов'язкової нотаріальної форми, не підлягають врахуванню інші спеціальні положення за різновидами договорів одного типу договору, зокрема договору найму транспортного засобу за участю фізичної особи.

Отже, саме у зв'язку з неоднозначним застосуванням норм права судами загальної юрисдикції та взагалі, визначення вірного застосування зазначених норм законодавства, враховуючи актуальність цього звернення на сьогоднішній день, оскільки склалась неоднозначна судова практика найвищої ланки судів загальної юрисдикції, необхідно надати офіційне тлумачення положень ч. 1 ст. 2 та ч. 1 ст. 6 Закону України «Про фінансовий лізинг», ч. 2 ст. 799 параграфу 5 «Найм (оренда) транспортного засобу» та ч. 2 ст. 806 параграфу 6 «Лізинг» глави 58 «Найм (оренда)» Цивільного кодексу України.

Додатки:

1. Копія Виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
2. Копія Довідки про взяття на облік юридичної особи ФЛ № 551 від 11.06.2015 року.
3. Копія Статуту ТОВ «Лізингова компанія «ВАШ АВТО» затвердженого протоколом Загальних зборів учасників № 1 від 25.03.2015 року.
4. Копія ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 02.07.2014 року по цивільній справі № 6-19893св14.
5. Копія ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 11.12.2014 року по цивільній справі № 6-39544св14.
6. Копія ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 25.02.2015 року по цивільній справі № 6-43410св14.
7. Копія ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 28.10.2015 року по цивільній справі № 6-24072св15.
8. Належним чином завірена копія ухвали Верховного суду України від 02.11.2015 року по цивільній справі № 6-2606 ц 15.
9. Належним чином завірена копія постанови Верховного суду України від 16.12.2015 року по цивільній справі № 6-2766 цс 15.

Конституційне звернення подається у 3-х прим.

19 липня 2016 р.

**Директор
ТОВ «Лізингова компанія «ВАШ АВТО»**

Р. С. Холодзинський